

ONOMASTICA 53. (2008/2009)

Főszerkesztő: ALEKSANDRA CIEŚLIKOWA
Komitet Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk,
Instytut Języka Polskiego PAN, Krakow. 287 lap

1. A lengyel névtudomány folyóiratának 2009-es számát EWA RZETELSKA-FELESZKO életművének méltatása nyitja. A kiadványban tíz tanulmányt olvashatunk; ebből hat személynévi és négy helynévi témájú. Ezután a megszokott rovatok következnek: recenziók és beszámolók.

2. **Személynévi témájú tanulmányok.** – M. ŁUCZYŃSKI a **Velesъ*, **Mokošъ*, **Jarilo* és **Da(db)bogъ* szláv mitológiai nevek etimológiáját írja le, valamint kitér a „Szláv mitológiai lexikon” kutatása közben felmerülő teoretikus és metodológiai problémákra (33–50). M. STRYCHARSKA-BRZEZINA a 18. század elején élt lengyel–litván herceg, Michael Casimir Radziwiłł naplójában fellelhető névtani vonatkozásokat elemzi. Ilyen például a herceg azon megállapítása, hogy a több keresztnév adása nemcsak a védőszentek számának növelésére szolgál, hanem a család presztízisének egyik összetevője is: a szofisztikált nevek viselése a magas rangú, kozmopolita kultúrához kapcsolódik (51–64). M. BIOLIK 17. századi források alapján a bencés rend egyik ágának, a kamalduli szerzetesrend tagjainak ún. kiegészítő neveivel foglalkozik. Ezek leggyakrabban keresztény nevek vagy azok képzett formái voltak; pl. *Andrzej*, *Jakub*, *Mikołaj*, *Michał*, *Krzysztof*, *Matys*, *Matus*, *Józef* (65–81). I. MATUSIAK cikkében a napjainkban keletkező lengyel női nevek képzésében megfigyelhető tendenciákról olvashatunk. A szerző kommunikációs és kulturális szempontból elemezve névanyagát megállapítja, hogy számos név jelzi a fiatalok nyitott és kreatív nyelvhasználatát; ilyen például, hogy gyakran hímnemű szóból nőnemű nevet képeznek (83–92). U. KĘSIKOWA a 19. század elején élt lengyel költő, Juliusz Słowacki által használt kicsinyítő képzős és becéző nevekről ír (151–71), I. ŁUC pedig a Małgorzata Musierowicz kortárs lengyel író nő „Jeżycjada” című regényciklusának legutóbbi darabjára jellemző személynévadási stratégiát mutatja be: összegyűjti a nevek ekvivalenseit és variánsait, valamint kijelöli Musierowicz neveinek helyét az irodalmi névadásban (173–185).

Helynévi témájú tanulmányok. – Z. PASEK és K. SKOWRONEK cikke az interdiszciplinaritás egy példáját mutatja be: templomok neveit vizsgálja nemcsak névtani, hanem egyháztörténeti és -szociológiai szempontból is (9–32). K. ZIERHOFFER és Z. ZIERHOFFEROWA olyan lengyel helynevekről ír, amelyek kapcsolatban állnak az új termőföld nyerésére használt égetéses módszerrel. Ezek többsége a ’meggyújtani, égetni’ jelentésű *zarzyć*, *żec*, *gorzeć* igékből képződtek; pl. *Zgorzelec*, *Żary*, *Żagań* (93–117). I. NOBIS az olyan típusú helynevekkel foglalkozik, mint a *Kolonisty*, *Komorniki*, *Parcelanci*, amelyek mind valamilyen módon összefüggnek a törvénykezéssel és a közigazgatással, többek között például az adószedés, az új telekhatárok kijelölése és a földbirtoklás tekintetében (119–133), J. SOSNOWSKI pedig 16. századi közép-oroszországi folyóneveket rendszerez (135–149).

3. A tanulmányok után következnek a recenziók: a folyóirat tizenkét lengyel, négy német, két cseh, egy szlovák és egy olasz nyelvű munkával foglalkozik. Az utolsó rovatban MARI MALEC munkásságának méltatását, valamint a torontói, a macedóniai és három lengyel névtani konferencia beszámolóját olvashatjuk.

HELTOVICS ÉVA

NAMN OCH BYGD 97.
TIDSKRIFT FÖR NORDISK ORTNAMNSFORSKNING
Szerkesztő: SVANTE STRANDBERG
Textgruppen i Uppsala AB, Uppsala, 2009. 252 lap

1. A Namn och Bygd [Név és vidék] a világ első helyneveket kutató szakfolyóirata; 1913-ban alapította JÖRAN SAHLGREN. A folyóirat tanulmányai általában valamely skandináv nyelven íródtak, de a kötetben helyet kapnak német vagy angol nyelvű írások is; az előbbieket végén angol nyelvű összefoglaló olvasható. Jelenleg a svéd Királyi Gusztáv Adolf Tudományos Akadémia képviselőjében THORSTEN ANDERSSON felelős a kiadásáért; a 2009-es számot SVANTE STRANDBERG szerkesztette. A bemutatott szám 8 tanulmányt, 5 rövidebb írást és 36 recenziót tartalmaz.

2. **Tanulmányok.** – A folyóiratban szereplő nyolc tanulmány a kiadvány fő tematikájának megfelelően többségében helynevekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik. TH. ANDERSSON recenziója vitaindító írás is egyben: A. SITZMANN és F. E. GRÜNZWEIG „Die altgermanischen Ethonyme” című munkájának ismertetése kapcsán további kutatásra buzdít. ANDERSSON a kötetben felmerülő kérdésekből indul ki: tárgyalja a népvnevek és a történelmi események közötti összefüggések lehetőségeit, majd rámutat egy-egy olyan problémára, amelyre a bemutatott műben nem tértek ki (5–39). L. ELMEVIK felföldi (Uppland) falunevek eredetének jár utána. *Vappa* falu nevét a szerző ósvéd forrásokra hivatkozva a **Hwapper* vagy a **Hwapp* ’lejtő’ szóra vezeti vissza. A *Vavd*, amely először 1312-ben szerepel történelmi dokumentumban, ELMEVIK szerint a **hwafder* vagy **hwafdh* szavakat foglalja magába (41–9). A Södermanlandban található rúnakő *Hedeby* helynevét elemzi M. KÄLLSTRÖM tanulmánya: a követ egy Hedebyben (ma Schleswig-Holstein területén) elhunyt férfi emlékére emelték. A rúnák napjainkban már alig láthatók, de létezik egy korábbi, teljesebb lejegyzés. A szerző véleménye szerint ez azonban téves, hiszen valójában éppen az ellenkező irányból kell olvasni a szöveget. KÄLLSTRÖM szerint a helyes olvasat [hailaby] helyett [haiþaby], amely megfeleltethető Hedeby városának (51–63). A. PETRULEVICH angol nyelvű tanulmánya az *at Jómi*, *Jumne* és *Jómsborg* nevek etimológiájának jár utána, három alapvető kérdésre keresve a választ: 1. a címben említett elnevezések között felfedezhető-e bármilyen összefüggés, 2. amennyiben igen, ezek milyen típusúak, s 3. mi vezethetett ennek a sok változatnak a kialakulásához. PETRULEVICH azt vizsgálja, hogy miként függ össze *at Jómi*, *Jumne* és *Jómsborg* a Wolin szigetén fekvő Wolin várossal: a 11. században az *at Jómi* egy városa, a *Jumne* pedig egy városa és egyben egy szigetre is utalt, ezek denotátuma később azonban megváltozott